

Skriftsyn og tradition

Af Jonna Dalsgaard, stiftspræst

Når man beskæftiger sig med kristnes skriftsyn og den kristne tradition tegner der sig et mangfoldigt billede, der umiddelbart kan virke forvirrende. Det er derfor heller ikke muligt her at give et fyldestgørende billede af skriftsyn og tradition i kirkens historie, men kun et kort rids af nogle forhold, der kan give en fornemmelse af, hvad der har haft og stadig har indflydelse på kristnes opfattelse af og syn på skriften og traditionen.

De kristnes helligskrift - Bibelen - består af en række skrifter fra både den jødiske og den kristne tradition, der betegnes som henholdsvis Det gamle Testamente (GT) og Det nye Testamente (NT). Disse skrifter er endelig samlet til den kristne kanon i det 2. århundrede efter Kristus.

Der er altså en lang periode fra de første kristne menigheder og til den kristne Bibel, som vi kender den i dag. I begyndelsen af denne periode var de kristnes hellige skrifter de jødiske skrifter, men efterhånden også redaktionelle samlinger af evangelieberetninger og af apostolske breve. I takt med at kristendommen blev udbredt over et større og større geografisk område, blev skrifterne oversat til forskellige sprog, og samtidig opstod der et større behov for at sikre og fastholde den autentiske overlevering af kristendommens indhold. På baggrund af den lange udviklingshistorie, som den kristne Bibel har, og fordi der skrifterne imellem er historisk og teologisk diskrepans, melder spørgsmålet om Skriftens autoritet sig.

Hvordan kan man være sikker på, at de kristne skrifter har kunnet sikre og fastholde den autentiske overlevering om Jesus af Nazareth. Et konservativt eller fundamentalistisk skriftsyn vil hævde, at de bibelske skrifter nok er skrevet af mennesker, men under helligåndens vejledning, så de skrev netop det, Gud drev dem til. Derfor er Bibelen Guds ord og som sådan i sin helhed indiskutabel autoritet. Dette skriftsyn er der dog langt fra enighed om blandt kristne.

Gennem den kristne historie og tradition har teksternes fortolkning været et vigtigt anliggende og mange forskellige skriftsyn har udviklet og udvikler sig. Hvordan kan man så sikre både skriften og traditionen imod et individuelt fortolknings tag-selv-bord? Hvad er der tilbage af skriftens autentiske overlevering og autoritet, når teksterne udsættes for en gennemgående og til tider kritisk analyse?

Et forsøg på at besvare disse spørgsmål kan være at rette opmærksomheden på de første kristne menigheder. Hos den første generations kristne kom det "grundkristelige" (Grundtvig) til udtryk i, at deres gudstjenestefejring havde ét centrum, der også ligger bag alle NT's skrifter uanset hvor, hvornår, af hvem og til hvem skrifterne er skrevet. I et af de ældste breve skrevet af Paulus til Korinthermenigheden beskrives det, hvad de første kristnes fundament og centrum var: "Jeg overleverede jer nemlig først og fremmest, hvad jeg også selv har modtaget: at Kristus døde for vore synder efter Skrifterne, at han blev begravet, at han opstod på den tredje dag efter Skrifterne, og at han blev set af Kefas og dernæst af de tolv. Dernæst blev han set af over fem hundrede brødre på én gang, de fleste af dem er endnu i live, men nogle er sovnet hen. Dernæst blev han set af Jakob, siden af alle apostlene. .... Men hvad enten det nu er mig eller de andre: Sådan prædiker vi, og sådan kom I til tro. (1. Kor. 15, 3-7, 11)

Det kristne fundament hos urmenighederne var troen på at Jesus fra Nazareth var Guds åbenbaring til mennesker; at han var Guds søn, forjættet af profeterne, korsfæstet og oprejst, og nu ved sin ånd levende til stede hos de kristne i gudstjenesten. Paulus' brev viser også, at der hos urmenighederne var en sammenhæng mellem den mundtlige forkyndelse af Jesus Kristus, som korsfæstet og opstanden, gudstjenestetraditionen og de jødiske skrifter. Det er ud fra dette bekendelsesgrundlag - troen på Gud Fader, Søn og Helligånd, der senere blev formuleret i trosbekendelserne - at den kristne tradition blev videreført og teksterne blev samlet i Bibelen.

Der har altså hele tiden været en sammenhæng mellem skrift og tradition, men forståelsen af denne sammenhæng har været forskellig igennem historien. Traditionen er i perioder og af nogle grupper blevet inddraget i fortolkningen af bibelen på samme linie, som selve teksten. Dette kan betyde, at Bibelen bliver forstået på baggrund af kirkens tradition i så høj grad, at traditionen "vinder" over Skriften.

I den danske folkekirketradition har flere teologers skriftsyn fået en gennemgribende og afgørende betydning for senere generationers skriftsyn og dermed også tradition, gudstjenestesyn og kristen praksis. En af de vigtigste er den tyske teolog Martin Luther, der inspireret af humanismen understregede, at Skriften skulle forstås ud fra dens egen sammenhæng og ud fra grundteksten. Skriftens midte er evangeliet om Kristus, og ud fra denne midte tolkede han hele Bibelen. Luther vidste naturligvis ligesom alle andre kristne, at de jødiske tekster ikke i første omgang taler direkte om Jesus af Nazareth. Han studerede også teksternes historiske kontekst, og kunne foretage en vurdering af de enkelte skrifter og deres kristelige relevans ud fra "om de forkynder Kristus". Men at se Skriften bare som et historisk skrift var for Luther "en lovmæssig trældom under bogstaven", en "fides historica". Skriften kan kun forstås under helligåndens vejledning, så bogstaverne bliver til et nutidigt og levende budskab til os. I forståelsen af kristnes skriftsyn og tradition er Kristendommens centrum afgørende: At Gud åbenbarer sig selv i den historiske person, Jesus af Nazareth. Det er ham, der er Guds ord og åbenbaring for den kristne, og vidnesbyrdet om og bekendelsen til troen på ham er videregivet til os i Skriften og via traditionen, som et levende og nærværende budskab til os i dag.